

Vijf argumenten voor doorzettende groei

Golf is de hardst groeiende sport van Nederland en er is geen reden om aan te nemen dat hierin de komende vijftien jaar verandering optreedt. Alle lichten staan op groen en zelfs het grootste knelpunt, het banentekort, kan wel eens een belangrijke motor worden voor verdere groei. Een paradox die om enige toelichting vraagt.

Auteur: prof. dr. Maarten van Bottenburg

Toen in 1989 het eerste nummer van Greenkeeper verscheen, telde de Nederlandse Golf Federatie 43.000 leden. Na vijftien jaargangen van dit vakblad zijn dat er bijna vijf keer zoveel: 209.000. Daarmee is golf in absolute aantallen veruit de snelst groeiende verenigingssport van de afgelopen vijftien jaar. Het klom van de achttiende naar de vierde plaats in de populariteitsrangorde van sporten. En als de trendlijn zich doorzet, zal golf nog voor 2010 de derde sport van Nederland zijn: na voetbal en tennis. Ik heb vijf argumenten om van een doorzettende groei uit te gaan. Mijn eerste argument is dat golf de hoogste sociale status heeft en die status niet snel kwijt raakt. In de afgelopen vijftig jaar is de sportdeelname in het algemeen sterk toegenomen. Maar sporten met een hoge sociale status in het bijzonder tennis, hockey, skiën, hippische sport, zeilen, alpinisme, bridge, squash, roeien en golf hebben hiervan meer geprofiteerd dan andere sporten. Zoals de figuren 1-3 laten zien, ging de groei van deze statussporten ten koste van een tweede groep: zes massaal beoefende sporten die van oudsher worden geassocieerd met lagere sociale klassen (voetbal, gymnastiek, schaatsen, zwemmen, korfbal en handbal).

De groei van sporten met een hogere sociale status kan uit bredere maatschappelijke veranderingen worden verklaard. In de afgelopen decennia is het opleidings- en inkomensniveau in

Nederland toegenomen, waardoor de traditionele rekruteringsgroep van de statussporten is gegroeid. Bovendien zijn de verschillen tussen 'hoog' en 'laag' in de Nederlandse samenleving afgenomen, met als gevolg dat de leefstijl van hogere sociale kringen gemakkelijker wordt overgenomen door lagere kringen. Golf heeft nog altijd iets exclusiefs, maar de adellijke dominantie van de begintijd, met baron Vincent van Tuyl en jonkheer Raymond Schuurbecque Boeye als de eerste twee Nederlandse kampioenen, is toch echt voorbij.

De groei van de statussporten ging niet gelijk op. In eerste instantie groeiden vooral tennis en skiën. Was begin jaren zestig één op de tweehonderd Nederlanders lid van een tennisvereniging, begin jaren negentig was dit één op de twintig. Zo ook gingen begin jaren zestig niet veel meer dan honderdduizend Nederlanders op wintersport: terwijl begin jaren negentig meer dan één miljoen Nederlanders jaarlijks hun ski's onderbonden. Deze sterke groei ondermijnde echter de exclusiviteit van beide sporten, met als gevolg dat de sociale status van tennis en skiën daalde...en vervolgens ook het aantal beoefenaars. De groei van beide sporten stagneerde, om midden jaren negentig in een krimp om te slaan.

Andere sporten met een hoge sociale status profiteerden hiervan. Bovenal golf. De golfsport groeide al stevig eind jaren tachtig, maar deze

toename zette tien jaar geleden in een hogere versnelling door. In het nog betrekkelijk onbekende en meer exclusieve golf vonden leden uit kringen waar voorheen de tennissers vandaan kwamen nog wel de sfeer, relaties en sociale omgang die zij zochten. Zo kwam uit een recent onderzoek naar voren dat bijna de helft van de clubgebonden golfers voorheen tennis speelde.

Natuurlijk bedreigt de explosieve groei van golf nu ook zijn exclusiviteit. Een behoefteonderzoek uit 1988 wees uit dat de potentiële golfer van destijds gemiddeld een iets lager inkomen bezat (72 procent met een inkomen boven modaal tegenover 85 procent onder actieve golfers) en een lager opleidingsniveau vertegenwoordigde (47 procent met een hoog opleidingsniveau tegenover 77 procent onder actieve golfers).

Maar hier bewijst het banentekort de golfsport een goede dienst. Ondanks de groei van het aantal openbare banen bestaan er bij de clubs lange wachtlijsten die de toestroom ernstig vertragen. De grote interesse voor een lidmaatschap stelt de golfclubs bovendien in staat om hoge contributies bij hun leden te heffen. En het systeem van golfvaardigheidsbewijzen werpt eveneens een drempel op. Je kunt je niet zomaar op een golfbaan begeven. Zo blijft golf, ondanks de groei, iets exclusiefs. En dus de aspiratie van velen.

	1963	1983	2003
Voetbal, gymnastiek, schaatsen, zwemmen, korfbal, handbal	1.105.665	1.928.206	1.820.643
Tennis, golf, hockey, skiën, hippische sport, watersport, alpinisme, bridge, squash, roeien	178.257	1.007.438	1.726.369
Overige sporten	227.893	725.609	779.646

Mijn tweede argument voor een voortzettende groei is dat golf meer dan de meeste andere sporten profiteert van de vergrijzing én de toenemende sportbeoefening onder ouderen. Naast sociale overwegingen droegen ook leeftijdsveranderingen bij aan de groei van de golfsport in de voorbije jaren. En dat effect zet zich met alle kracht door. Momenteel is de helft van de clubgebonden golfers tussen de 45 en 65 jaar oud, terwijl juist in die leeftijdsgroep de komende vijftien jaar een verdere uitbreiding is te verwachten. Van de babyboomers, geboren tussen 1945 en 1965, passeerden in 1990 de eerste geboortegeneraties de leeftijd van 45 jaar. In 1910 geldt dat voor de laatste geboortegeneraties van de babyboomers, terwijl de eerste geboortegeneraties dan hun 65-jarige leeftijd bereiken. De bevolkingsprognose voorziet dan ook een versnelling in de vergrijzing na 2010.

Die prognose klinkt gunstig voor golf. En dat is het ook. De verwachting mag zelfs nog verder in positieve richting worden bijgesteld, want ouderen gaan ook nog eens steeds meer sporten. Het percentage sporters onder de bevolking in de leeftijd van 50 tot 64 jaar nam in de periode van 1979 tot 1999 toe van 20 tot 48 procent. Meer dan een verdubbeling dus. Onder de bevolking van 65 jaar en ouder deed zich zelfs een verviervoudiging op, met een groei van 8 tot 35 procent. Het is zeer waarschijnlijk dat deze trend zich doorzet, te meer omdat de babyboomers de eerste generaties zijn die in hun jeugd en masse met sporten en bewegen zijn groot gebracht. Overigens ligt er ook nog onder jongeren een groot groeipotentieel voor de golfsport. Uit behoefte-onderzoek blijkt een veel grotere interesse dan de huidige 9.000 junioren en de jaarlijkse instroom van 800 nieuwe junioren doet vermoeden.

Ook onder vrouwen heeft de golfsport nog veel te winnen. Dat is mijn derde argument om verdere groei te verwachten. De eerder genoemde statussporten kennen een veel hoger percentage vrouwen dan golf. Het aantal vrouwelijke golfers bedraagt momenteel 35 procent van het totaal, terwijl dat bij bridge 57 procent is, bij hockey 50, roeien 48, skiën 47, tennis 46 en alpinisme 43. Het geringe aandeel vrouwen is bovendien iets van de laatste tijd. Toen het eerste nummer van Greenkeeper uitkwam, lag dit nog op 46 procent. De grote toestroom in het laatste decennium bestond kennelijk vooral uit mannen. Wanneer zij hun vrouwen meenemen, komen er zo weer

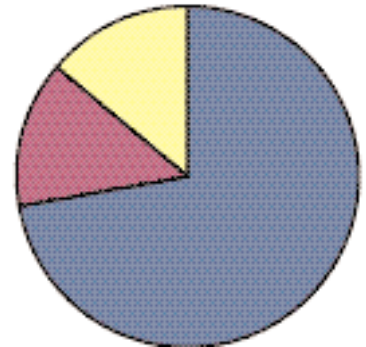
50.000 golfers bij.

Mijn vierde argument is dat de groei van golf deel uitmaakt van een mondiale ontwikkeling. De groeiende belangstelling voor golf startte in de Verenigde Staten in de jaren zeventig, waarop Japan en Australië in de jaren tachtig volgden en Europa in de loop van de jaren negentig. Zo verzeestevoudigde het aantal golfers in Duitsland tussen 1983 en 2001, van 22.000 tot 370.000. In Spanje nam het aantal golfers in dezelfde periode toe van 26.000 tot 195.000 en in Frankrijk van 46.000 tot 302.000. Zo ook groeide het aantal golfers in Italië van 20.000 in 1985 tot 61.000 in 2001 en in Denemarken van 29.000 in 1988 tot 113.000 in 2003. Omdat in geen enkel Europees land sprake is van een stagnatie of daling, mag worden verondersteld dat de golf-boom zijn hoogtepunt nog niet heeft bereikt.

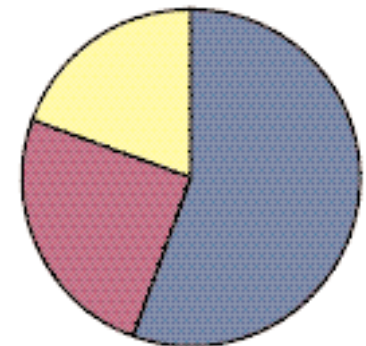
Mijn vijfde en laatste argument voor een verdergaande groei betreft de commercialisering van de golfsport. Rond golfbanen en -benodigdheden is een buitengewoon interessante zakelijke markt ontstaan. En dat is niet verwonderlijk. Golfers zijn kapitaal krachtig. De gemiddelde golfpartij behoort tot één van de langst durende sportieve en recreatieve activiteiten, waarin bovendien gemiddeld per persoon veel meer wordt uitgegeven dan in vergelijkbare activiteiten. De commercie maakt hier dankbaar gebruik van en bevordert de golfsport daarmee tegelijkertijd. En wat belangrijk is: de promotie gaat gepaard met een bevestiging en bekrachtiging van het beeld van golf als een tamelijk exclusieve activiteit waarin een hoge kwaliteit van banen en materialen wordt gezocht én geboden.

Maarten van Bottenburg is bijzonder hoogleraar sportontwikkeling aan de Universiteit Utrecht en lector sportbusiness aan de Fontys Economische Hogeschool Tilburg. Daarnaast is hij directeur van het W.J.H. Mulier Instituut – Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek. Bij ARKO Sports Media verscheen onlangs een herziene en geactualiseerde uitgave van Verborgene competitie, een boek over de uiteenlopende populariteit van sporten.

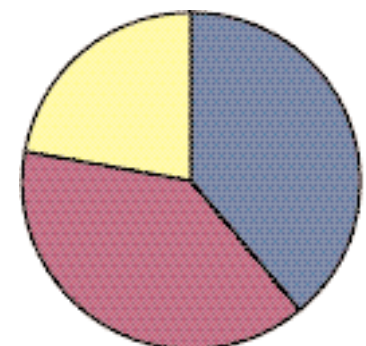
Aandeel van drie groepen sporten in het totaal aantal georganiseerde sporters (1963)

Aandeel van drie groepen sporten in het totaal aantal georganiseerde sporters (1983)

Aandeel van drie groepen sporten in het totaal aantal georganiseerde sporters (2003)

- Voetbal, gymnastiek, schaatsen, zwemmen, korfbal, handbal
- Tennis, golf, hockey, skiën, hippische sport, watersport, alpinisme, bridge, squash, roeien
- Overige sporten